

Asgari Ücret Artırımın Etkileri Nelerdir?

Erhan Tarhan, SMMM | Deloitte Vergi Müdür Yardımcısı

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, 2016 yılında geçerli olacak asgari ücreti belirlemek üzere Aralık ayında toplanacak. İşçi ve işverenlerin merakla beklediği ise asgari ücret net rakamının 1.300 TL'ye çıkıp çıkmayacağı veya çıkacaksa bunun nasıl olacağıdır.

Asgari ücret rakamı; sadece 5 milyon üzerinde kişinin aldığı maaş olması açısından değil; bunun yanı sıra yasal mevzuattaki birçok düzenlemede ölçü olarak kabul edilmesi açısından da her kişinin hayatını etkileyecek öneme sahiptir.

Bu makalede asgari ücret artışının bazı düzenlemelerdeki direkt ve dolaylı etkilerine kısaca değineceğiz.

Asgari ücrete genel bakış

Asgari ücret, gerçekte ödenmesi zorunlu olan en az ücreti ifade etmektedir.

Yasal mevzuatımızda, 25540 sayılı Asgari Ücret Yönetmeliği'nin 4. Maddesinde, asgari ücret; "*işçilere normal bir çalışma günü karşılığı ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücret*" olarak tanımlanmıştır.

Ülkemizde asgari ücret; merkezi niteliğe sahip asgari ücret tespit komisyonu tarafından her sene Aralık ayında tespit edilmektedir. Alınan karar, tüm ülke çalışanları için geçerli olmakla birlikte, herhangi bir bölge veya endüstri ayrımı gözetmemektedir.

Asgari ücret üzerindeki "yükler"

Anayasası'nın **Vergi Ödevi** başlığı altındaki 73. maddesinde "*Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür*" ifadesi yer almaktadır.

Bu bağlamda, asgari ücret üzerinden de vergi ve benzeri bir takım kesintiler yapılmaktadır. Söz konusu kesintiler bir taraftan işçinin net gelirini azaltırken, diğer taraftan işverenin mali yükünü artırmaktadır.

Asgari ücret üzerinden yapılan SGK, gelir ve damga vergisi kesintilerine aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

İşçi Üzerinden Yapılan Kesintiler	İşveren Üzerinden Yapılan Kesintiler
SSK Primi % 14	SSK Primi % 20.5
İşsizlik Sigortası Fonu 1%	İşsizlik Sigortası Fonu 2%
Gelir Vergisi %15	
Damga Vergisi % 07,59	

2015 yılı asgari ücretinden yapılan kesintiler ve işverene toplam maliyeti ise aşağıdaki gibidir.*

Brüt	SSK İşçi	İşsizlik İşçi	Aylık Gelir Vergisi	Damga Vergisi	Kümülatif Vergi Matrahı	Net	SSK İşveren	İşsizlik İşveren	Toplam Maliyet
1.201,50	168,21	12,02	153,19	9,12	1.021,28	858,96	246,31	24,03	1.471,84
1.201,50	168,21	12,02	153,19	9,12	2.042,55	858,96	246,31	24,03	1.471,84
1.201,50	168,21	12,02	153,19	9,12	3.063,82	858,96	246,31	24,03	1.471,84
1.201,50	168,21	12,02	153,19	9,12	4.085,10	858,96	246,31	24,03	1.471,84
1.201,50	168,21	12,02	153,20	9,12	5.106,38	858,96	246,31	24,03	1.471,84
1.201,50	168,21	12,02	153,19	9,12	6.127,66	858,97	246,31	24,03	1.471,84
1.273,50	178,29	12,74	162,37	9,67	7.210,14	910,44	261,07	25,47	1.560,04
1.273,50	178,29	12,74	162,37	9,67	8.292,61	910,44	261,07	25,47	1.560,04
1.273,50	178,29	12,74	162,37	9,67	9.375,08	910,44	261,07	25,47	1.560,04
1.273,50	178,29	12,74	162,37	9,67	10.457,55	910,44	261,07	25,47	1.560,04
1.273,50	178,29	12,74	162,37	9,67	11.540,02	910,44	261,07	25,47	1.560,04
1.273,50	178,29	12,74	193,50	9,67	12.622,50	879,31	261,07	25,47	1.560,04
14.850,00	2079,00	148,56	1924,50	112,74	12.622,50	10.585,28	3044,28	297,00	18.191,28

*Asgari Geçim İndirimi dikkate alınmamıştır.

Görüldüğü üzere, asgari ücretli bir çalışanın aylık toplam maliyeti şuan için 1.560,04 TL'dir.

2016 yılında asgari ücret net tutarının 1300 TL yapılması durumunda;

- Eğer 1.300 TL AGİ dahil tutarsa; brüt maaş **1.645,80 TL**, toplam maliyet **2.016,11 TL**,
- Eğer 1.300 TL AGİ dahil tutar değilse; brüt maaş **1.818,41 TL**, toplam maliyet **2.227,55 TL**

olmaktadır.

Yıl	Brüt	SSK İşçi	İşsizlik İşçi	Aylık Gelir Vergisi	Damga Vergisi	Net	AGİ	SSK İşveren	İşsizlik İşveren	Toplam Maliyet
2015	1.273,50	178,29	12,74	162,37	9,67	910,44		261,07	25,47	1.560,04
2016	1.645,80	230,41	16,46	209,84	12,49	1.176,60	123,44	337,39	32,92	2.016,11
2016(*)	1.818,41	254,58	18,18	231,85	13,80	1.300,00	-	372,77	36,37	2.227,55

(* 1.300 TL net maaşa asgari geçim indirimi dahil edilmemiştir.)

Birçok mükellefin yararlandığı, sigorta primi işveren payının hesabında 5 puanlık indirim yapıldıktan sonra toplam maliyet ise aşağıdaki gibi olmaktadır.

Yıl	Brüt	SSK İşçi	İşsizlik İşçi	Aylık Gelir Vergisi	Damga Vergisi	Net	AGİ	SSK İşveren	İşsizlik İşveren	Toplam Maliyet
2015	1.273,50	178,29	12,74	162,37	9,67	910,44		261,07	25,47	1.560,04
2016	1.645,80	230,41	16,46	209,84	12,49	1.176,60	123,44	255,10	32,92	1.933,82
2016(*)	1.818,41	254,58	18,18	231,85	13,80	1.000,00	-	281,85	36,37	2.136,63

(* 1.300 TL net maaşa asgari geçim indirimi dahil edilmemiştir.)

Bu varsayımda, asgari ücretle çalışanların 1.300 TL'lik net maaşında ve bunun paralelinde işveren maliyetinde; AGİ dahil tutarda %23 oranında, AGİ dahil olmayan tutarda %42 oranında artış olmaktadır.

Asgari ücretin artmasının SSK tavanına etkisi

5510 Sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 82. maddesine göre, SSK Tavanı asgari ücretin 6.5 katıdır.

	SSK Tavanı 2015 Yılı II. Dönem	SSK Tavan Ücreti TL 2016 Yılı I. Dönem (AGİ dahil)	SSK Tavan Ücreti TL 2016 Yılı I. Dönem (AGİ hariç)
Brüt Maaş	1.273,50 x 6,5	1.645,80 x 6,5	1.818,41 x 6,5
SSK Tavan	8.277,90 TL	10.698 TL	11.820 TL

Ücret üzerinden kesilen SGK primleri ise SSK tavanını geçmemektedir.

Buna göre, şuan için en yüksek ücret alan kişi için dahi **8.277,90 TL** üzerinden hesaplanan SGK kesintileri, varsayılan asgari ücret artışı durumunda

- AGİ hariç tutarda en yüksek **11.820 TL**
- AGİ dahil tutarda en yüksek **10.698 TL**

üzerinden hesaplanacaktır. Diğer bir anlatımla şuan için bir çalışan en yüksek **1.158,91 TL** işçi primi öderken, yeni yılda bu tutar **1.654,80 TL**'ye veya **1.497,72 TL**'ye yükselecektir.

Örneğin, 12.000 TL brüt maaş alan bir çalışan 2015 yılında SSK işçi kesintisine 1.158,91 TL ödemekteyken, bu tutar 2016 yılında olası brüt maaş miktarına göre aşağıdaki şekilde olacaktır.

	Brüt	SSK Tavan	SSK İşçi	İşsizlik İşçi	SSK İşveren	İşsizlik İşveren
2015 Aralık	12.000,00	8.277,90	1.158,91	82,78	1.696,97	165,56
2016 Ocak	12.000,00	10.698	1.497,72	106,98	2.193,09	213,96
2016 Ocak(*)	12.000,00	11.820	1.654,80	118,20	2.423,10	236,40

(*) 1.300 TL net maaşa asgari geçim indirimi dahil edilmemiştir.

Bu durumda, her iki yılda da tavanın üstünde ücret alan çalışanlarda SGK prim kesintisi hissedilir düzeyde artmaktadır. Bu devlet açısından geliri artırıcı bir unsur olurken; çalışan ve işveren açısından ise önemli bir gider unsuru olacaktır.

Asgari ücret artışının kıdem tazminatına etkisi

Kıdem tazminatı tavan tutarı, Devlet Memurları Kanununa tabi en yüksek Devlet memuruna bir hizmet yılı için ödenecek azami emeklilik ikramiyesini geçmemektedir.

Devlet Memurlarına bir hizmet yılı için ödenmekte olan emeklilik ikramiyesinin hesabı ise her sene Maliye Bakanlığı genelgesi ile duyurulan memur maaş katsayıları dikkate alınarak yapılmaktadır. Bu bağlamda; asgari ücret artışının, kıdem tazminatı tavanına bir etkisi yoktur.

Asgari ücret artışının kıdem tazminatına etkisi ise, brüt ücreti artan çalışanın kıdem tazminatı tavanı sınır olmak üzere, alacağı kıdem tazminatının artmasıdır.

Örneğin, 1 Ocak 2015 tarihinde asgari ücretle işe başlayan bir çalışanın, 1 Ocak 2016'da işten ayrılması durumunda aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır.

Dönem	2015 Asgari Ücret	2016 Asgari Ücret	2016 Asgari Ücret (*)
Aylık Brüt Maaş:	1.273,50	1.645,80	1.818,41
Kıdem Tazminatı Tutarı (Brüt) :	1.273,50	1.645,80	1.818,41
Damga Vergisi(0.00759):	9,68	12,51	13,82
Net Ödenecek Kıdem Tazminatı:	1.263,82 TL	1.633,29 TL	1.804,59 TL

(*) 1.300 TL net maaşa asgari geçim indirimi dahil edilmemiştir.

Asgari ücret artışının işsizlik maaşına etkisi

İşsizlik maaşı hesaplamasında asgari ücret sınır kabul edildiğinden, asgari ücret artışı işsizlik maaşını da artıracaktır.

En düşük işsizlik maaşı brüt asgari ücretin yüzde 40'ı, en yükseği de yüzde 80'i üzerinden hesaplanmaktadır. Asgari net ücretin 1.300 TL'ye yükselmesi durumunda;

Dönem	2015 Asgari Ücret	2016 Asgari Ücret	2016 Asgari Ücret (*)
En düşük aylık	509 TL	658,32 TL	727,36 TL
En yüksek aylık	1.019 TL	1.316,64 TL	1.454,72 TL

(*) 1.300 TL net maaşa asgari geçim indirimi dahil edilmemiştir.

olacaktır.

Asgari Ücret Tutarına Bağlı Değişen Diğer Bazı Tutarlar

Mevzuatımızda, asgari ücret tutarına bağlı olarak değişen daha başka birçok tutar vardır.

Asgari geçim indirimi tutarları, bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları ile şahıs sigorta primlerinin vergilendirilmesinde üst sınır ve 5510 sayılı Kanun uyarınca sosyal sigorta uygulamalarında kesilecek idari para cezaları bunlara örnek gösterilebilir.

Asgari geçim indiriminde; varsayılan artışın yapılması ile şuan için en düşük ödenen 90,11 TL tutarı;

Dönem	2015 Asgari Ücret	2016 Asgari Ücret	2016 Asgari Ücret(*)
En düşük AGİ tutarı	90,11 TL	123,44 TL	136,38 TL
En yüksek AGİ tutarı	153,19 TL	209,84 TL	231,85 TL

(*) 1.300 TL net maaşa asgari geçim indirimi dahil edilmemiştir.

olacaktır.

Diğer taraftan, Hayat Sigortası Primleri, Diğer Şahıs Sigortası Primleri ve işveren tarafından ödenen BES Katkı Paylarında doğrudan gider kaydedilecek tutar yıllık asgari ücretle sınırlandırılmıştır.

Bu sınır; 2015 yılında 14.850 TL iken, net asgari ücret tutarının 1.300 TL olması varsayımında yaklaşık olarak;

2015 Sınırı	2016 Sınırı (Yaklaşık)	2016 Sınırı (Yaklaşık) (*)
14.850 TL	20,120 TL	22.280 TL

(*) 1.300 TL net maaşa asgari geçim indirimi dahil edilmemiştir.

olacaktır.

İdari para cezalarına bakacak olursak; 4857 sayılı İş Kanunu, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununda yer alan idari para cezaları yeniden değerlendirilmesinde her sene artırılmaktayken, **5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nda** öngörülen idari para ceza miktarları asgari ücret tutarları üzerinden artırılmaktadır.

Söz konusu Kanununun 102 maddesinde düzenlenen bu idari para cezalarından en düşüğü aylık asgari ücretin onda biri tutarındayken, en yükseği aylık asgari ücretin oniki katı tutarındadır. Bu çerçevede, net asgari ücret tutarının 1.300 TL olması varsayımında;

Dönem	2015 Asgari Ücret	2016 Asgari Ücret	2016 Asgari Ücret(*)
En düşük idari para cezası	127 TL	164 TL	182 TL
En yüksek idari para cezası	15.282 TL	19.750 TL	21.820 TL

(*) 1.300 TL net maaşa asgari geçim indirimi dahil edilmemiştir.

olacaktır.

Yukarıda dediğimiz gibi, asgari ücret rakamı birçok düzenlemede ölçü olarak kabul edilmesi açısından her birimizin hayatını etkileyecek öneme sahiptir ve üzerinde yapılan küçük oynamalar dahi dikkatlice yapılmalıdır.

Deloitte; İngiltere mevzuatına göre kurulmuş olan Deloitte Touche Tohmatsu Limited ("DTTL") şirketini, üye firma ağındaki şirketlerden ve ilişkili tüzel kişiliklerden bir veya birden fazlasını ifade etmektedir. DTTL ve üye firmalarının her biri ayrı ve bağımsız birer tüzel kişiliktir. DTTL ("Deloitte Global" olarak da anılmaktadır) müşterilere hizmet sunmamaktadır. DTTL ve üye firmalarının yasal yapısının detaylı açıklaması www.deloitte.com/about adresinde yer almaktadır.

Deloitte, denetim, danışmanlık, finansal danışmanlık, risk yönetimi, vergi ve ilgili alanlarda, birçok farklı endüstride faaliyet gösteren özel ve kamu sektörü müşterilerine hizmet sunmaktadır. Dünya çapında farklı bölgelerde 150'den fazla ülkede yer alan global üye firma ağı ile Deloitte, müşterilerinin iş dünyasında karşılaştıkları zorlukları aşmalarına destek olmak ve başarılarına katkı da bulunmak amacıyla dünya standartlarında yüksek kaliteli hizmetler sunmaktadır. Deloitte, 225.000'i aşan uzman kadrosu ile kendini iz bırakan bir etki yaratmaya adanmıştır. Deloitte, her 5 Fortune Global 500® şirketinden 4'üne hizmet vermektedir.

Bu belgede yer alan bilgiler sadece genel bilgilendirme amaçlıdır ve Deloitte Touche Tohmatsu Limited, onun üye firmaları veya ilişkili kuruluşları (birlikte, "Deloitte Network" olarak anılacaktır) tarafından profesyonel bağlamda herhangi bir tavsiye veya hizmet sunmayı amaçlamamaktadır. Şirketinizi, işinizi, finansmanınızı ya da mali durumunuzu etkileyecek herhangi bir karar ya da aksiyon almadan, yetkin bir profesyonel uzmana danışın. Deloitte Network bünyesinde bulunan hiçbir kuruluş, bu belgede yer alan bilgilerin üçüncü kişiler tarafından kullanılması sonucunda ortaya çıkabilecek zarar veya ziyandan sorumlu değildir.

© 2015. Daha fazla bilgi için Deloitte Türkiye (Deloitte Touche Tohmatsu Limited üye şirketi) ile iletişime geçiniz.